

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 537/2022
06.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Тодоресков, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Људовит Штур“ из Кисача, коју заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2381/21 од 01.12.2021. године, у седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2381/21 од 01.12.2021. године у делу у коме је потврђена првостепена пресуда.

ПРЕИНАЧУЈУ се пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2381/21 од 01.12.2021. године у делу у коме је потврђена првостепена пресуда и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 17/2021 од 08.07.2021. године у делу у коме је усвојен захтев тужиле, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати износ од 116.190,75 динара, у месечно опредељеним износима, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате и на име регреса за коришћење годишњег одмора: за 2017. годину износ од 2.002,00 динара са законском затезном каматом од 01.01.2018. године до исплате, за 2018. годину износ од 25.054,21 динар са законском затезном каматом од 01.01.2019. године до исплате, за 2019. годину износ од 27.275,07 динара са законском затезном каматом од 01.01.2020. године до исплате и за 2020. године износ од 27.491,38 динара, са законском затезном каматом од 01.01.2021. године до исплате и захтев тужиле за накнаду трошкова поступка са припадајућом каматом.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2381/21 од 01.12.2021. године у делу у коме је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 17/2021 од 08.07.2021. године у одбијајућем делу, тако што се одбија, као неоснована жалба тужиле и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П1 17/2021 од 08.07.2021. године у делу којим је одбијен, као неоснован захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име трошкова за исхрану у току рада за април 2020. године исплати износ од 3.505,00 динара са затезном каматом од 23.05.2020. године до исплате и за мај 2020. године износ од 3.680,25 динара са затезном каматом од 23.06.2020. године до исплате, као и захтев тужиле којим је

тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за 2020. годину исплати износ од још 4.946,15 динара са затезном каматом од 01.01.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој на име трошкова ревизијског поступка исплати 18.000,00 динара, са затезном каматом почев од извршности до исплате.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 17/2021 од 08.07.2021. године, ставом првим и другим изреке, делимично је усвојен захтев тужилце и обавезана тужена да тужилци исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године износ од 116.190,75 динара, са законском затезном каматом на појединачно наведене износе почев од доспелости сваког појединачно наведеног износа до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилце у делу у коме је тражила да се обавезе тужена да исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за месец април 2020. године износ од 8.036,18 динара, са каматом од 23.05.2020. године до исплате и за месец мај 2020. године износ од 8.413,14 динара са законском затезном каматом од 23.06.2020. године до исплате, као и да јој на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати појединачно наведене износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужилце у погледу законске затезне камате обрачунате на потраживани износ на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за мај 2019. године и то за период од 23.05.2019. године до 23.06.2019. године. Ставом петим изреке обавезана је тужена да тужилци исплати на име регреса за коришћење годишњег одмора појединачно наведене износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког износа па до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужилце у погледу накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора преко досуђених износа у појединачно наведеним износима са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка плати 74.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности до коначне исплате. Ставом осмим изреке одлучено је да се тужилца ослобађа обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2381/21 од 01.12.2021. године, жалба тужилце је делимично усвојена и преиначена првостепена пресуда у одбијајућем делу тако што је обавезана тужена да исплати тужилци накнаду трошкова за исхрану у току рада за април 2020. године износ од 3.505, динара са затезном каматом од 23.05.2020. године до исплате и за мај 2020. године износ од 3.680,25 динара са затезном каматом почев од 23.06.2020. године до исплате, и да исплати тужилци накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за 2020. годину у износу од још 4.946,15 динара (поред досуђеног износа од 27.491,38 динара) са затезном каматом почев од 01.10.2021. године до исплате, док су у преосталом делу жалба тужилце и жалба тужене у целисти одбијене и првостепена пресуда у преосталом делу потврђена, а одбијен захтев тужилце за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП.

По оцени Врховног касационог суда испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе о праву запослених у школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20), са којих разлога је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу на неодређено време код тужене и обавља послове радног места „...“, са коефицијентом за обрачун зараде од 6,30%. У спорном периоду тужена је тужилци обрачунавала и исплаћивала плату, тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), почев од 2001. године. С обзиром на то да је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужилци по потреби вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужилци у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилци није исказивана, као посебна ставка, накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ топлог оброка је 250,00 динара бруто, а регрес износи 75% просечне исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији. Према налазу и мишљењу судског вештака, тужилци у спорном периоду неисплаћени топли оброк износи 116.190,75 динара, односно 123.376,00 динара, а неисплаћени регрес 81.822,66 динара, односно 86.768,81 динар.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су делимично усвојили захтев тужилци и обавезали тужену да тужилци исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора за спорни период, чија висина је утврђена на основу налаза и мишљења судског вештака, са припадајућом каматом (стим да је другостепени суд сматрао да тужилци на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора припада већи износ него што је то утврдио првостепени суд), јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је чланом 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спремност, а ставом 2. истог члана да

коэффицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужилји исплаћивала минималну зараду следи да тужилји није исплаћен топли оброк и регрес и да је тужена у обавези да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном на основу налаза и мишљења судског вештака, правном алалогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и потраживање тужилје.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, на шта се основано ревизијом тужене указује.

Чланом 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017...129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Чланом 1. став 1. тачка 3. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописан је начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе. Чланом 3. став 1. истог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Чланом 4. став 1. истог закона, прописано је да коэффицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. да коэффицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Чланом 20. став 1. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15 и 92/20), прописани су елементи за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коэффицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, а ставом 2. да уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коэффицијената из прописа о коэффицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то, између осталог за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. тог члана закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе Закона о раду примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено, на основу члана 202. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Чланом 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату запослених из члана 1. ове Уредбе, који се примењују на запослене у основном образовању.

Тужилја је запослена код тужене, са којих разлога се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. С обзиром на то да посебан закон (Закона о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, то следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђено ни претходно важећим Посебним колективним уговором („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Када се има у виду све напред наведено, то следи да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, са којих разлога не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилје садржан било у општем било у посебном акту. Стога, тужилји не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром да су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је то што је тужилји у спорном периоду исплаћивана минимална зарада без утицаја на другачију одлуку.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом и трећем изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. ЗПП, према опредељеном захтеву, припадају трошкови тог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу члана 162. ЗПП, у износу од 18.000,00 динара, одмереним применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић